

JOSE MARI VELEZ DE MENDIZABAL.—*Lainopear kantari* (Artículos periodísticos sobre Alava). Diputación Foral de Alava - Departamento de Publicaciones. Vitoria-Gasteiz, 1984.

Liburu hau, izenburuaren ondotik jartzen diren hitzak heurak diotenez, prentsaren bidez Arabari buruz agertutako artikulua bilduma soila da. Hasieran E. Knörr-en solas laburra dakar, «Hitzaurre gisa» egina. Honetan, ondo dio, «Ozen mintzo zaizkigu liburu honetan Jose Mari Velez de Mendizabalen gogobihotzak. Izangoa (edo errealitatea) ikusi eta erakustez gainera, egileak sentipenak agerrarazten ditu, ez haatik burrustan, baina ezta ere tantaka». Solas beraren azken parrafoan aramaioarrek: «Arabara noa» esatea ez da gauza harrigarria. Holakorik aski bada Debarruko herrietan. Adibidez, oiñatiantzat giputzak Brinkolatik harantzakoak; eibartar zaharrentzat giputza Itziartik harunzkoa eta abar. Oroi andre Milia Lasturkoaren aizpak bere burua gipuzkoartzak zuela XV. mende hartan, baina ez ordea mondragoarrak. Hauek beste zerbait ziren. Haatik zion eresi hartan:

*Mondragoeri artu deusat gorroto
Guipuç andraoc artu ditu gaxtoto
Yturrioç calean andra Maria Baldaco,
Artecalean andra Osanda Gabiolaco
Erribalian andra Milia Lasturco.*

Horien zenbait berri eman nuen *Oñatiko Historia eta Arte bilduma* (1982) liburuaren hitzaurrean. *Vardulo* eta *Caristio* mugaren iraupena noski.

Baina nihoan zuzenago liburuaren mamira. Artikulu bilduma gaietan sailkatua dator: Barnekoak, Etnologia, Historia, Biografia eta Zenbait gai. *Deia* eta *Zeruko Argia*-n 1977tik

1979ra bitartean idatzitako guti batzuez gainera *Gasteiz* eta *Txoisa* Elkarteko aldizkarietan idatzitako banakaren bat ere badator, baina gehien gehienak Donostiako *Hoja del Lunes*-ean 1980tik 1983ra bitartean argitaratu zituenak dira. Hauek artikulu bakoitzaren erdarazko laburpenez emanak dira. Guztiz: 88 artikulu, 293 orrialdedun liburua hornitzen dutenak.

Gai edo idazki asko lehen eskutikakoak dira eta tarteka marteka iker lanik ere bada. Orokorki, irakurgai atsegina eta kultur autoktonoaren erakuslea. Irakurleak nonnahitik hasteko eta uzteko aukera du, artikulu bakoitzak bere gai eta egitura propioak dituenez, eta, orokorki elkarrekin zer ikusirik bature ere, askatasun hori eskaintzen du. Baina, lastima da aurkibiderik eza. Beti ere lagungarri bait da liburuaren aurkibidea.

Hala ere, liburu horrek badu bestelako huts bat, egileak berak zer ikusirik gabekoa. Hau da, Europako mundu zibilizatuan behinik-pehin ez da egiten libururik ataurrekorik gabe, «portadilla» esan ohi dena, zeinetan jartzen diren adibiderik nagusienak, liburu batean beharrezko diren titulu, egile, argitaratzaile, hiri eta urtea. Liburugintzan ari diren argitaletxeek jakin beharrezkoa eta bete beharrezkoa, kasu honetan Diputación Foral de Alava - Departamento de Publicaciones (azken orrian agertzen denak) edo inprimategiak berak, ohizko baldintza horiek horrela direnez.

Horrez gainera, Vélez de Mendizabal egile adiskideari dago-kion parte batean zenbait ohartxo ere egingo dizkiot, historia, azterketak eta aburuak bitarteko daudenean, eskuetan erabiltzen diren materialekin ikustekorik baldin badute arretaz zaindu beharrezkoak, nere eritziz, eta behar diren zuzenketak egitera ahalegindu: «Añana Gesaltza...» (97 orr.) izenaren zuzenketa behar zuen, batez ere Saturnino Ruiz de Loizagak «Los nombres de nuestros pueblos» (Bol. R.S.B.A.P., XXXIX, 1983, 772-777 orr.) idatzi ondorean berrikusketa komeni zelako Salinas de Añana kontuan. Badakit txikikeriak direla, baina gure artean txikikeri horiekin ikaragarritzko iskanbilak sortzen bai ditugu.

Bestalde, beste txikikeri bat da, Jose Mariri uste gabean pasatu zaiona, «Foronda? Mundura zabalik» (221 orr.) artikulua Donostiako *Hoja del Lunes*-ean argitaratu zuenean ahoz aditzera eman nion Forondako parrokian dagoen erretaula nagusia Trinitatea aurkezten duen atikoa soilik zela Juan Bautista Mendizabal eibartarrarena, gainerako eskultura guziak Valdivielso eginak direnez, baina liburu hontan ez dut ikusten zuzenketarik.

Txikikeria horiek irakurleak alde batera utzi beharko ditu. Gainerakoan liburu ederra da eta egileak ondo ere ondo egin du artikuluok liburu batean bildurik ematea.

J. S. M.